

۵۹۰
۱
۲۵۶
بوستان کتاب

پنجم حرم

www.ketab.ir

امینی، ابراهیم، ۱۳۰۴ -

عدالت در اسلام / ابراهیم امینی. - قم: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی

حوزه علمیه قم)، ۱۳۹۸.

۲۵۶ ص. - (مؤسسه بوستان کتاب؛ ۲۸۳۰. کتاب‌های آیة‌الله امینی؛ ۲۳) (سیاسی - اجتماعی؛ ۳۲۱.

اجتماعی؛ ۵۳)

ISBN 978-964-09-2030-5

موسسه بوستان کتاب براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. [۲۵۱] - ۲۵۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. اسلام و عدالت. ۲. عدالت اجتماعی (اسلام). الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.

مؤسسه بوستان کتاب - عنوان

۲۹۷ / ۴۸۳۴

۸ الف ۲۳۰ / ۱۳۹۸

۱۳۹۸

کتاب‌های آیة‌الله امینی؛ ۲۳

موضوع: اجتماعی؛ ۵۳ (سیاسی - اجتماعی؛ ۳۲۱)

گروه مخاطب: - عمومی

- تخصصی (طلاب و دانشجویان)

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۲۸۳۰

مسیلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۷۲۰۱

بوستان کتاب

عدالت در اسلام

آية الله ابراهيم اميني
با همكاري على مختاري

www.ketab.ir
۱۳۹۸

بوستان کتاب

عدالت در اسلام

- نویسنده: آیة الله ابراهیم امینی • با همکاری: علی مختاری
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۰ • شمارگان: ۵۰۰ • بها: ۳۲۰۰۰ تومان

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است
Printed in the Islamic Republic of Iran

- ♦ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائییه)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵، تلفن: ۷-۲۱۵۵ / ۲۰۰ (نما)، ۶۱۵۴ / ۳۷ تلفن پخش: ۳۷۷۴۴۲۶
 - ♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب) همکاری: ناشر
 - ♦ فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تله: ۰۹۷۸ / ۶۰
 - ♦ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه قم، تلفن: ۳۲۲۳۳۶۷
 - ♦ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۲۲۲۰۰
 - ♦ فروشگاه شماره ۵ (رنگین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، نیش خیابان ارم، تلفن: ۰۹-۷۷۴۲
- اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۰۲۱۵۵-۱۰۰ یا از وبسایت بوستان کتاب

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: www.bustaneketab.com

با قدردانی از همکارانی که در تولید این اثر نقش داشته اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب و ویراستار: ابوالفضل طریقه دار
- اصلاحات حروف نگاری: زهرا امیدی • صفحه آرا: احمد مؤتمنی
- نمونه خوانی: مهدی سهرابی • کنترل فنی صفحه آرای: سیدرضا موسوی منش
- مدیر گروه هنری: مسعود نجابتی • طراح جلد: محمود هدایی • اداره آماده سازی: حمیدرضا تیموری
- اداره چاپخانه: مجید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی

رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

۱۳	پس گفتار
۱۵	بررسی واژگانی و اصطلاحی عدالت
۱۵	عدل در اصطلاح
۱۶	عدالت در زبان شاعران
۱۶	عدالت در علم کلام
۱۹	انواع عدالت‌ها
۲۱	سخنان متفکران اسلامی
۲۱	مقصود از عدالت، همان معنای عرفی و لغوی است
۲۵	نکته‌ای در سخن علامه
۲۷	ابهام در تفسیر عدالت؛ علت ستمگری‌ها
۳۱	معنای عدل در قرآن
۳۳	مصادیق و حیطه‌های عدالت اجتماعی
۳۴	تبیین مفهوم عدالت در روایات معصومین <small>علیهم‌السلام</small>
۳۷	تبیین مفهوم عدالت اجتماعی و حکومتی
۳۷	۱. عدل، مساوی با «انصاف»

عدالت در اسلام

۳۸. عدل؛ قراردادن هر چیزی در جای خودش
۳۹. عدل؛ میزان
۴۰. عدل؛ خود را به جای دیگری نهادن
۴۱. عدالت؛ داوری به حق
۴۲. عدل؛ یعنی مساوات
۴۴. قبولیت تبعیض‌ها
۴۷. عدالت مساوی یا میانه روی
۴۷. بررسی مستندات این نظریه
۵۰. نتیجه‌گیری
۵۱. جایگاه و اهمیت عدالت
۵۳. عدالت؛ سبب حیات و زندگی
۵۴. عدالت؛ منطق قرآن
۵۶. گستره دامنه عدالت
۵۷. ابعاد گسترده عدل در قرآن
۵۸. فاصله ما تا عدالت
۵۹. عدالت نیاز دیروز و امروز و فردا
۶۰. شمول عدالت
۶۱. عدالت، فراتر از انسان
۶۲. حتی با یهودی‌ها
۶۵. عدالت و حکومت
۶۸. پیامبر ﷺ و تشکیل حکومت
۷۱. تأکید امام خمینی بر اتحاد دین و سیاست
۷۲. هدف از تأسیس حکومت

- هدف نهایی پیامبران علیهم السلام ۷۳
- نسبت حکومت، عدالت و معنویت ۷۵
- انتظار مردم از دین اجتماعی ۷۶
- راز تأکید بر توجه به مؤمنان محروم ۷۷
- ایجاد امید به پیاده شدن عدل علی علیه السلام ۷۹
- راز ایثارها و نثارها ۸۰
- تأکید بر رفتار اسلامی و عادلانه ۸۱
- تأمین اهداف حضرت امام راحل ۸۲
- باسخ قرآن کریم ۸۴
- تأثیر مقابل عدالت و عدالت ۸۸
- صراط مستقیم عدالت و کراهه آن ۸۸
- سخنان آیه الله شمعانی در اهمیت عدالت اجتماعی ۹۲
- فارابی و عدالت اجتماعی ۹۳
- اهمیت عدالت ۹۳
- برخورد با همسر ۹۶
- ام‌کلثوم و گوهر گرانبها ۹۶
- گسترده تر از زمین ۹۷
- آفرین بر خداوند ۹۸
- از علی آموز اجرای عمل ۹۸
- ارادت و اعتماد به ظالم ۹۹
- برتر از عدالت یا عدالت برتر ۱۰۱
- اهمیت انصاف ۱۰۴
- عدالت درباره دشمن ۱۰۵

عدالت در اسلام

- ۱۰۷..... احسان
- ۱۰۸..... مهربانی؛ فراتر از عدالت
- ۱۱۱..... از خود گذشتگی
- ۱۱۲..... اسلام دین محبت است، چه رسد به عدالت
- ۱۱۳..... عدالت با حیوانات
- ۱۱۶..... مراعات توان و طاقت حیوان
- ۱۱۸..... فراتر از قانون
- ۱۲۱..... زمینه‌های اجرای عدالت
- ۱۲۲..... الف) زمینه‌های مشترک بین دولت و ملت برای اجرای عدالت
- ۱۲۲..... ۱. دوری از هوای نفس
- ۱۲۴..... ۲. پیاده‌کردن عدالت درباره خویش
- ۱۲۵..... ۳. جدیت و تلاش
- ۱۲۷..... ۴. حساسیت و دردمندی برای اجرای عدالت
- ۱۲۹..... ۵. امنیت و آرامش
- ۱۳۱..... ۶. نوع‌دوستی و محبت به مردم
- ۱۳۳..... محبت فی الله
- ۱۳۴..... ۷. نهادینه‌سازی فرهنگ «ضوابط، نه روابط»
- ۱۳۸..... ۸. نهادینه‌سازی فرهنگ و حیانی و زدودن معیارهای جاهلی
- ۱۳۸..... مثال نمونه مالی
- ۱۴۰..... تکیه بر فرهنگ و حیانی در سیره معصومین علیهم‌السلام
- ۱۴۳..... ۹. یاد یوم الحساب
- ۱۴۴..... نامه امام علیه‌السلام به یکی از نزدیکان
- ۱۴۶..... ب) زمینه‌های اجرای عدالت؛ مربوط به مردم

- ۱۴۶ علم و آگاهی
- ۱۴۸ عدالت‌خواهی و مطالبه‌گری
- ۱۴۹ آموزش ترک معاونت ظالم
- ۱۵۰ همکاری و تعاون مردم با حکومت
- ۱۵۱ زمامداران و اجرای عدالت
- ۱۵۲ زمینه‌های مختص به زمامداران
- ۱۵۳ ۱. رهایی از هوا و هوس
- ۱۵۴ ۲. قاطعیت و صلابت
- ۱۵۶ ۳. دیدگاه عادلانه
- ۱۵۸ ۴. نظارت دقیق و قوی بر کارگزاران و کارمندان دولت
- ۱۶۰ ۵. سازش با ویره‌خواه اطرافیان
- ۱۶۱ دوری از بدویان و سامان
- ۱۶۵ موانع اجرای عدالت اجتماعی
- ۱۶۵ ۱. اهداف و انگیزه‌های مادی
- ۱۶۸ خدا یا خرما
- ۱۶۹ ۲. زرنگی
- ۱۷۰ انگیزه امام علی علیه السلام از پذیرش مسئولیت
- ۱۷۰ بغی و ستم، زیان است نه زرنگی
- ۱۷۳ ۳. انتقادناپذیری و استبداد به رأی
- ۱۷۷ ۴. شیرینی و انعام
- ۱۷۸ معنای رشوه
- ۱۷۹ زیرمیزی
- ۱۷۹ زشتی رشوه

عدالت در اسلام

۵. تغییر ارزش‌ها ۱۸۲
- راه حل ۱۸۴
- چند یادآوری در باب دیدگاه ما درباره پول و دنیا ۱۸۴
- گوشه‌هایی از برخی مباحث کتاب «توسعه و تضاد» ۱۸۶
- نمایش ثروت ۱۸۹
- نیازآفرینی ۱۸۹
- مقایسه اجتماعی و احساس محرومیت ۱۹۰
- فراز هنجاری ۱۹۱
- الف) نثار به احترام ۱۹۱
- ب) احساس ۱۹۲
- ج) هم‌شکلی در ایران ۱۹۲
- شیوع و انتشار ۱۹۳
- خلاصه ۱۹۴
- بازرزش‌شدن ثروت و تغییر ارزش‌ها ۱۹۴
- تصنع، ظاهرسازی و ریاکاری ۱۹۵
- اجبار و فشار اطرافیان با چماق آبرو ۱۹۵
- ارزشمندی بی‌اندازه ثروت سد راه عدالت ۱۹۶
- بازرزش‌شدن [بیش از اندازه] ثروت، مانع عدالت ۱۹۸
- تنها چند مثال ۱۹۸
۶. امتیازجویی ۲۰۰
- اخلاق حاکم با نزدیکان ۲۰۱
- فراریان از امام ع و پیوستگان به معاویه ۲۰۲
۷. پارتی‌بازی و وساطت ۲۰۵

- پارتنری بازی در دستگاه قضایی ۲۰۸
۸. سرگرمی رؤسا به امور فرعی و حاشیه‌ای ۲۰۹
۹. بسته‌بودن فضای سیاسی ۲۱۱
- خدمت رایگان ۲۱۳
- دنیاپرستی ۲۱۴
- تقدیم دنیاپرستی بر اهداف عالی انسانی ۲۱۷
- پول‌پرستی؛ مانع ظلم‌ستیزی ۲۱۸
۱۰. ریخت‌وپاش کارگزاران ۲۱۸
- ریخت‌وپاش اضافی ممنوع ۲۲۲
- معارف دقتی ۲۲۳
- اسراف از اموال عمومی ۲۲۴
۱۱. حاکم شدن مترقان ۲۲۵
- لیاقت مدیران ۲۲۷
۱۲. غفلت مردم ۲۲۸
- نشانه بی‌دقتی و غفلت مردم ۲۲۹
- تبعیت از امواج و جو‌سازی‌ها ۲۲۹
- سیره معصومین در انتصاب مدیران کارآمد ۲۳۰
۱۳. سستی و تسامح حاکمیت ۲۳۳
- ابهام موضوع ۲۳۴
- جان کلام ۲۳۷
- مثال بر خورد پلیس ۲۳۷
- نصوص دینی ۲۳۸
- اهل ستم، زنبوران گزنده ۲۴۱

۲۴۲ قاطعیت در همه جا

۲۴۵ ۱۴. یک سر و هزار سودا

۲۴۶ زیان‌های چندشغله بودن

۲۵۱ کتاب‌نامه

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

«عدالت»، خواسته‌ای انسانی است که حتی ستمکاران نیز علی‌رغم ظلم به دیگران، بایند خود را عادل و طرفدار عدالت، جلوه دهند. از این رو، پیامبران همواره در طول تاریخ، مردم را به عدالت‌خواهی و مبارزه با ستمگران دعوت می‌کردند و خود نیز در زندگی شخصی همین‌گونه بودند و به همین جهت انسان‌های آزاده از آنان و افکارشان دفاع می‌کردند و با ستمگران همانند فرعون‌ها برخورد می‌کردند و در تقابل بودند و در تحکیم دین عدالت‌خواه، جهاد می‌کردند. سیر پیامبر اسلام و امامان معصوم علیهم‌السلام نیز همین‌گونه بوده است؛ در حد توان از مظلومان دفاع می‌کردند و به لزوم دفاع از مظلومان توصیه می‌کردند، ولی با وجود همه این تلاش‌ها ستمگری روز به روز زیادتر می‌شد و روح مظلومان را آزار می‌داد و از عدالت و عدالت‌خواهی مأیوس می‌شدند و به همین جهت ائمه معصومین علیهم‌السلام همواره می‌کوشیدند پیروانشان را به آینده جهان امیدوار سازند و به آنان وعده می‌دادند که در نهایت روزی خواهد آمد که ظلم و ستم ریشه‌کن و عدالت در جهان گسترش خواهد یافت. در نهایت، زمانی خواهد آمد که حضرت مهدی علیه‌السلام و دادگستر جهان برای اصلاح جهان، قیام به عدل و قسط خواهد

کرد. خودتان را برای یاری آن حضرت که طبعاً نیاز به پیکار و سلاح‌های پیشرفته دارد مجهز نمایید گرچه با ذخیره یک تیر باشد. آن‌گاه در انتظار ظهور حضرت مهدی عجل الله فرجه باشید و بدانید که ظهور آن حضرت نزدیک شده است.

در این اثر، تلاش شده «عدالت از دیدگاه اسلام» تحقیق و بررسی شود و وظیفه حکومت اسلامی در برپایی عدالت به‌ویژه «عدالت اجتماعی» بر اساس آیات و روایات و سیره معصومین علیهم‌السلام تبیین گردد.

در پایانی لازم می‌دانم از همه کسانی که در تنظیم این اثر از رهنمودهای کتبی و شفاهی آنان بهره‌گرفتم به‌ویژه امام خمینی ره و مقام معظم رهبری - مد ظله العالی - تشکر کنم.

همچنین زحمات دو دانشمند فاضل حجج‌الاسلام آقایان: علی مختاری و مهدی صلواتی را در تنظیم این اثر سپاس گویم. از دست‌اندرکاران مؤسسه وزین بوستان کتاب که زمینه آماده‌سازی و چاپ و نشر اثر را فراهم کردند سپاس گزارم.

ابراهیم امینی

ق. اسفند ۱۳۹۷